HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

8 martie 2016*

„Recurs — Ajutoare de stat — Ajutoare compensatorii plătite de Agenția Elenă de Asigurări Agricole (ELGA) în cursul anilor 2008 și 2009 — Decizie prin care ajutoarele sunt declarate incompatibile cu piața internă și prin care se dispune recuperarea acestora — Noțiunea «ajutor de stat» — Articolul 107 alineatul (3) litera (b) TFUE — Orientări privind ajutoarele de stat în sectorul agricol — Obligația de motivare — Denaturarea elementelor de probă”

În cauza C-431/14 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 19 septembrie 2014,

Republica Elenă, reprezentată de I. Chalkias și de A. Vasilopoulou, în calitate de agenți,

recurentă,

cealaltă parte din procedură fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de A. Bouchagiar, de R. Sauer și de D. Triantafyllou, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul A. Tizzano, vicepreședinte, îndeplinind funcția de președinte, domnii L. Bay Larsen, T. von Danwitz și A. Arabadjiev (raportor), doamna C. Toader și domnii D. Šváby și C. Lycourgos, președinți de cameră, domnii A. Rosas, E. Juhász și M. Safjan, doamnele M. Berger și A. Prechal și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: domnul I. Illéssy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 octombrie 2015,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 octombrie 2015,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: greaca.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Republica Elenă solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 16 iulie 2014, Grecia/Comisia (T-52/12, EU:T:2014:677, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care s-a respins acțiunea sa având ca obiect anularea Deciziei 2012/157/UE a Comisiei din 7 decembrie 2011 privind ajutoarele compensatorii plătite de Agenția Elenă de Asigurări Agricole (ELGA) în cursul anilor 2008 și 2009 (JO 2012, L 78, p. 21, denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

2 Punctul 4.1 din Cadrul comunitar temporar pentru măsurile de ajutor de stat de sprijinire a accesului la finanțare în contextul actualei crize financiare și economice, astfel cum rezultă din Comunicarea Comisiei Europene din 17 decembrie 2008 (JO 2009, C 16, p. 1, denumit în continuare „CCT”), prevede:

„[…]

În lumina gravității actualei crize financiare și a impactului său asupra economiei generale a statelor membre, Comisia consideră că anumite categorii de ajutoare de stat sunt justificate, pentru o perioadă limitată, pentru a depăși aceste dificultăți, și că aceste ajutoare pot fi declarate compatibile cu piața [internă] în temeiul articolului [107] alineatul (3) litera (b) [TFUE].”

3 Potrivit punctului 4.2.2 al treilea paragraf din CCT:

„Comisia va considera acest ajutor de stat compatibil cu piața comună pe baza articolului [107] alineatul (3) litera (b) [TFUE], cu condiția să fie îndeplinite următoarele condiții cumulativ:

[…]

(h) această schemă de ajutor nu se aplică societăților care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole […]”

4 Conform punctului 7 din CCT:

„[…]

În conformitate cu Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal [JO 2002, C 119, p. 22, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 45], Comisia aplică următoarele acte în ceea ce privește ajutoarele care nu au fost notificate:

(a) prezenta comunicare, în cazul în care ajutorul s-a acordat după 17 decembrie 2008;

(b) orientările aplicabile atunci când ajutorul s-a acordat în toate celelalte cazuri.

[…]”

5 CCT a fost modificat prin Comunicarea Comisiei publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 31 octombrie 2009 (C 261, p. 2, denumită în continuare „CCT modificat”). Potrivit punctului 1 din această comunicare:

„[…]

Posibilitatea acordării, în temeiul punctului 4.2 [din CCT], a unei valori limitate compatibile a ajutorului nu se aplică în cazul întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole. Ca urmare a crizei financiare, pentru a obține împrumuturi, fermierii se confruntă însă cu dificultăți din ce în ce mai mari.

[…] este oportună introducerea unei valori limitate compatibile separate a ajutorului pentru întreprinderile care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole.”

6 Punctul 4.2.2 al treilea paragraf din CCT modificat prevede:

„Comisia va considera acest ajutor de stat compatibil cu piața comună pe baza articolului [107] alineatul (3) litera (b) [TFUE], cu condiția să fie îndeplinite următoarele condiții cumulativ:

[…]

(h) […] Atunci când ajutorul este acordat întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul producției primare de produse agricole […], subvenția în numerar (sau echivalent subvenție brut) nu depășește 15 000 [de euro] per întreprindere […]”

7 CCT modificat a intrat în vigoare la 28 octombrie 2009.

Dreptul elen

8 Legea 1790/1988 privind organizarea și funcționarea Agenției Elene de Asigurări Agricole și alte dispoziții (FEK A’ 134/20.6.1988, denumită în continuare „Legea 1790/1988”) a instituit un organism de utilitate publică, denumit „Agenția Elenă de Asigurări Agricole” (ELGA). ELGA este o persoană juridică de drept privat care aparține integral statului, care are ca activitate în special asigurarea producțiilor vegetală și animală, precum și a capitalului vegetal și a capitalului animal al exploatațiilor agricole împotriva daunelor rezultate din riscuri naturale.

9 Conform articolului 3 bis din Legea 1790/1988, în versiunea aplicabilă litigiului, sistemul de asigurare la ELGA este obligatoriu și acoperă riscurile naturale.

10 Potrivit articolului 5 bis din Legea 1790/1988, în versiunea aplicabilă litigiului, o contribuție specială de asigurare în favoarea ELGA este impusă în sarcina producătorilor agricoli care beneficiază de acest sistem de asigurare. Dispoziția respectivă are următorul cuprins:

„1. Sunt supuse contribuției speciale de asigurare în favoarea ELGA următoarele produse și subproduse ale producției agricole naționale:

a) produsele de origine vegetală, animală […]

[…]

3. Contribuția specială de asigurare este stabilită la 2 % pentru produsele de origine vegetală și la 0,5 % pentru produsele de origine animală […]. Aceste cote sunt aplicate valorii produselor respective.

[…]

7. […] contribuția specială se plătește la administrația financiară competentă de către contribuabilii prevăzuți de lege […]

8. […] sunt ținute să plătească contribuția specială de asigurare [la administrația financiară competentă] persoanele care […] sunt obligate să emită facturi privind cumpărarea sau vânzarea de produse sau de subproduse agricole […]

[…]

15. În cazul în care produsele agricole sunt cumpărate direct de la un producător, iar prețul lor este plătit acestuia cu un ordin de plată de către [o] bancă, contribuția specială de asigurare este reținută de această bancă și este plătită în favoarea ELGA […]

16. Veniturile ELGA care provin din contribuția specială de asigurare, percepute de trezoreriile publice, intră în bugetul de stat ca venituri ale statului și sunt înscrise la o rubrică specială de venituri. Aceste venituri sunt plătite în favoarea ELGA în bugetul Ministerului Agriculturii, prin înscrierea anuală a unui credit cu un cuantum egal, pe baza propunerii pe care ELGA o adresează respectivului minister. Asupra cuantumurilor citate anterior ale contribuției speciale de asigurare, percepute de trezoreriile publice în favoarea ELGA, statul efectuează o reținere de doi la sută (2 %) pentru percepere. De asemenea, asupra acestor cuantumuri, percepute de trezoreriile publice, pe baza declarațiilor de randament ale persoanelor care sunt ținute să plătească această contribuție și a altor documente de percepere, statul efectuează o reținere de trei la sută (3 %) pentru constatare […]”

Istoricul cauzei și decizia în litigiu

11 Ca urmare a unor proteste din luna ianuarie 2009, la care au participat un număr mare de producători agricoli greci, pentru pierderile pe care le-au suferit în cursul anului 2008 din cauza condițiilor climatice nefavorabile, Republica Elenă a prevăzut, prin Ordinul interministerial 262037 al ministrului economiei și al ministrului dezvoltării rurale și al alimentației din 30 ianuarie 2009 privind compensarea cu titlu excepțional pentru prejudiciile aduse producției agricole (FEK B’ 155/2.2.2009, denumit în continuare „ordinul interministerial”), că ELGA va plăti producătorilor, cu titlu excepțional, ajutoare compensatorii în valoare de 425 de milioane de euro. Din acest ordin rezulta că cheltuielile ocazionate de aplicarea sa, aflate în sarcina bugetului ELGA, vor fi finanțate prin intermediul unui împrumut, garantat de stat, contractat de acest organism de la bănci.

12 Prin scrisoarea din 20 martie 2009, trimisă ca răspuns la o solicitare de informații a Comisiei, Republica Elenă a informat-o pe aceasta că ELGA a plătit agricultorilor, în cursul anului 2008, indemnizații pentru daune acoperite de asigurare în cuantum de 386 986 648 de euro. Acest cuantum provenea, în parte, din contribuțiile de asigurare plătite de producători, în valoare de 88 353 000 de euro, și, în parte, din veniturile obținute datorită unui împrumut, garantat de stat, de 444 de milioane de euro contractat de ELGA, rambursabil în zece ani, de la o bancă.

13 Prin decizia din 27 ianuarie 2010 (JO C 72, p. 12), Comisia a inițiat procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE, în cauza C 3/10 (ex NN 39/09), privind plățile de compensații efectuate de ELGA în cursul anilor 2008 și 2009 (denumite în continuare „ajutoarele în cauză”). La 7 decembrie 2011, Comisia a adoptat decizia în litigiu.

14 Dispozitivul deciziei în litigiu are următorul cuprins:

„*Articolul 1*

(1) Indemnizațiile plătite de [ELGA] producătorilor agricoli în cursul anilor 2008 și 2009 constituie ajutoare de stat.

(2) Ajutoarele compensatorii acordate în 2008 în temeiul regimului de asigurare specială obligatorie sunt compatibile cu piața internă în ceea ce privește ajutoarele în valoare de 349 493 652,03 [euro] pe care ELGA le-a acordat producătorilor pentru a repara pierderile înregistrate în producția lor vegetală, precum și în ceea ce privește pierderile înregistrate în producția vegetală din cauza ursului, în valoare de 91 500 [de euro], și măsurile corective luate în cadrul ajutoarelor menționate anterior. Ajutoarele compensatorii care corespund sumei restante și care au fost plătite în 2008 în temeiul regimului de asigurare specială sunt incompatibile cu piața internă.

(3) Ajutoarele compensatorii în valoare de 27 614 905 [euro] care au fost acordate în 2009 în temeiul [ordinului interministerial] sunt compatibile cu piața internă.

Ajutoarele compensatorii în valoare de 387 404 547 [de euro], care au fost acordate producătorilor anterior datei de 28 octombrie 2009, sunt incompatibile cu piața internă. Această concluzie nu aduce atingere ajutoarelor care, la momentul acordării, îndeplineau toate condițiile stabilite în Regulamentul (CE) nr. 1535/2007 [al Comisiei din 20 decembrie 2007 privind aplicarea articolelor [107 TFUE și 108 TFUE] ajutoarelor *de minimis* în sectorul producției de produse agricole (JO L 337, p. 35)].

Articolul 2

(1) [Republica Elenă] ia toate măsurile necesare pentru a recupera de la beneficiari ajutoarele incompatibile vizate la articolul 1 și puse deja, ilegal, la dispoziția acestora.

[…]”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

15 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 februarie 2012, Republica Elenă a introdus o acțiune prin care urmărea anularea deciziei în litigiu. Prin act separat depus la grefa Tribunalului în aceeași zi, Republica Elenă a formulat, în temeiul articolelor 278 TFUE și 279 TFUE, o cerere de măsuri provizorii având ca obiect suspendarea executării acestei decizii. Prin Ordonanța președintelui Tribunalului Grecia/Comisia (T-52/12 R, EU:T:2012:447), a fost suspendată executarea deciziei menționate, în măsura în care aceasta obliga Republica Elenă să recupereze de la beneficiari ajutoarele incompatibile vizate la articolul 1 din aceeași decizie.

16 În susținerea cererii de anulare a deciziei în litigiu, Republica Elenă a invocat șapte motive. Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea în totalitate.

Procedura în fața Curții și concluziile părților

17 Prin cererea introductivă depusă la grefa Curții la 30 septembrie 2014, Republica Elenă a introdus o cerere de măsuri provizorii în temeiul articolelor 278 TFUE și 279 TFUE, prin care urmărea în special suspendarea de către Curte a executării hotărârii atacate până la pronunțarea hotărârii în recurs.

18 Cererea de măsuri provizorii menționată a fost respinsă prin Ordonanța vicepreședintelui Curții Comisia/Grecia (C-431/14 P-R, EU:C:2014:2418), pentru motivul că nu era îndeplinită condiția privind *fumus boni iuris*.

19 Prin scrisoarea depusă la grefa Curții la 2 martie 2015, Republica Elenă a solicitat Curții, în temeiul articolului 16 al treilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, să se întrunească în Marea Cameră. Această cerere a fost admisă.

20 Prin recursul formulat, Republica Elenă solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate și a deciziei în litigiu, precum și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

21 Comisia solicită Curții:

— respingerea recursului ca inadmisibil sau ca nefondat și

— obligarea Republicii Elene la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

Cu privire la primul motiv, referitor la noțiunea de ajutor de stat, la obligația de motivare și la o denaturare a unor elemente de probă

Argumentația părților

22 Prin intermediul primului aspect al primului motiv, Republica Elenă reproșează Tribunalului că a încălcat articolul 107 alineatul (1) TFUE prin denaturarea și calificarea eronată a faptelor atunci când a considerat că cotizațiile la asigurarea obligatorie plătite în anii 2008 și 2009 de agricultorii care au beneficiat de ajutoarele compensatorii plătite de ELGA în cursul acestor ani constituie resurse de stat.

23 În primul rând, Tribunalul s-ar fi întemeiat pe Hotărârea Freskot (C-355/00, EU:C:2003:298) pentru a decide că ajutoarele menționate constituie ajutoare de stat. Or, la punctul 87 din hotărârea respectivă, Curtea ar fi statuat, dimpotrivă, că nu dispunea, în cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată, de elementele de fapt și de drept necesare pentru a se pronunța cu privire la calificarea drept ajutor de stat a prestațiilor furnizate de ELGA.

24 În al doilea rând, Tribunal a înlăturat în mod greșit caracterul de resurse private al cotizațiilor plătite de agricultori sub pretextul că, potrivit articolului 5bis din Legea 1790/1988, ele erau contabilizate ca venituri ale statului. Republica Elenă arată că din acest articol rezultă că contribuția la asigurarea specială în favoarea ELGA era percepută de stat sau de bănci înainte de a fi plătită către ELGA.

25 Or, faptul că legiuitorul stabilește modalitățile potrivit cărora contribuția la asigurarea specială percepută de stat este transferată către ELGA nu transformă această contribuție într-o resursă de stat. Astfel, dacă ar fi admisă o asemenea interpretare, calificarea contribuției amintite ca fiind o resursă privată sau o resursă publică ar depinde de modul de percepere a acesteia și ar trebui atunci să se distingă între contribuțiile percepute de stat și cele percepute prin intermediul băncilor și transferate către ELGA. Pe de altă parte, dacă statul ar percepe resursele în discuție fără a fi ținut să le transfere în mod integral, el nu ar fi prevăzut, la articolul 5 bis alineatul 16 din Legea 1790/1988, perceperea unui comision.

26 În consecință, statul sau băncile ar fi simpli intermediari sau chiar colectori remunerați ai contribuției la asigurarea specială. Această contribuție ar constitui exclusiv un venit al ELGA și nu ar fi supusă controlului public, ci doar ar fi percepută de organisme bancare și de stat pentru a fi transferată către ELGA fără a se afla vreodată la dispoziția autorității competente.

27 Prin intermediul celui de al doilea aspect al primului motiv, Republica Elenă reproșează Tribunalului că și-a încălcat obligația de motivare întrucât nu a răspuns la argumentul potrivit căruia contribuțiile la asigurarea specială ar fi trebuit să fie deduse din cuantumul ajutoarelor de strat care trebuie recuperate, deoarece, ținând seama de faptul că acestea au fost achitate în cursul anilor 2008 și 2009 de agricultorii care au beneficiat de pretinsele ajutoare, ele nu ar îndeplini condiția privind existența unui avantaj economic.

28 În subsidiar, Republica Elenă arată că Tribunalul a aplicat respectiva condiție în mod eronat situației de fapt din speță, întrucât, din cauza existenței contribuțiilor menționate, plata ajutoarelor compensatorii nu a avut decât un efect limitat asupra concurenței sau chiar niciun impact asupra acesteia. Prin aprecierea sa, Tribunalul ar fi reținut chiar o interpretare a deciziei în litigiu contrară principiului interzicerii *reformatio in peius*.

29 Comisia contestă atât admisibilitatea argumentului întemeiat pe o denaturare a faptelor, cât și temeinicia celor două aspecte ale prezentului motiv.

Aprecierea Curții

30 În ceea ce privește primul aspect al primului motiv, trebuie amintit, în primul rând, referitor la argumentul potrivit căruia Tribunalul ar fi denaturat faptele, că din articolul 256 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE și din articolul 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene rezultă că Tribunalul este singurul competent, pe de o parte, să constate faptele, cu excepția cazului în care inexactitatea materială a constatărilor sale ar rezulta din înscrisurile din dosar care i-au fost prezentate, și, pe de altă parte, să aprecieze aceste fapte (Hotărârea General Motors/Comisia, C-551/03 P, EU:C:2006:229, punctul 51, și Hotărârea ThyssenKrupp Nirosta/Comisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punctul 179).

31 Prin urmare, aprecierea faptelor nu constituie, sub rezerva cazului denaturării elementelor de probă prezentate în fața Tribunalului, o problemă de drept supusă, ca atare, controlului Curții (Hotărârea Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, C-397/03 P, EU:C:2006:328, punctul 85, precum și Hotărârea ThyssenKrupp Nirosta/Comisia, C-352/09 P, EU:C:2011:191, punctul 180).

32 Atunci când invocă o denaturare a elementelor de probă de către Tribunal, recurentul trebuie, în temeiul articolului 256 TFUE, al articolului 58 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene și al articolului 168 alineatul (1) litera (d) din Regulamentul de procedură al Curții, să indice cu precizie elementele care ar fi fost denaturate de Tribunal și să demonstreze erorile de analiză care, în opinia sa, ar fi condus Tribunalul la această denaturare. Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, o denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile dosarului, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (Hotărârea Lafarge/Comisia, C-413/08 P, EU:C:2010:346, punctul 16 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea Austria/Scheucher-Fleisch și alții, C-47/10 P, EU:C:2011:698, punctul 59 și jurisprudența citată).

33 În speță, Tribunalul a considerat, la punctele 122-128 și 130-132 din hotărârea atacată, următoarele:

„122 Comisia a amintit, în decizia [în litigiu], că Curtea a statuat deja în Hotărârea Freskot [(C-355/00, EU:C:2003:298)] că «legislația națională în cauză [în litigiul principal] stabile[a] clar că prestațiile furnizate de ELGA [erau] finanțate din resurse de stat și că acestea [erau] imputabile statului în sensul jurisprudenței Curții (a se vedea în special Hotărârea Franța/Comisia, C-482/99, [EU:C:2002:294], punctul 24)» [considerentul (58)].

123 În această privință, Comisia a constatat:

«[…] din articolul 5 bis din Legea 1790/1988 […] și din celelalte dispoziții în vigoare din legislația elenă rezultă că veniturile ELGA care provin din contribuția specială sunt percepute de administrația financiară, intră în bugetul de stat ca venituri ale statului și sunt plătite către ELGA din bugetul Ministerului Agriculturii (devenit Ministerul Dezvoltării Rurale și al Alimentației). În consecință, faptul că respectivele contribuții sunt contabilizate ca venituri ale statului este suficient pentru a considera că prestațiile furnizate de ELGA sunt prelevate din resurse de stat» [considerentul (58)].

124 Aceste constatări, care nu sunt contestate de Republica Elenă, sunt suficiente pentru a se concluziona că partea din plățile compensatorii care corespunde cotizațiilor agricultorilor sunt resurse de stat și sunt imputabile statului.

125 În consecință, contrar celor susținute de Republica Elenă, partea din plăți care corespunde cotizațiilor agricultorilor nu poate fi considerată drept fonduri private. Prin urmare, faptul că o parte din plățile efectuate în anul 2008 este finanțată prin cotizații ale agricultorilor nu împiedică să se considere că este vorba despre ajutoare de stat finanțate prin resurse imputabile statului.

126 Pe de altă parte, contrar celor pretinse de Republica Elenă, calificarea drept ajutor de stat nu privește cotizațiile plătite de agricultori, ci plățile efectuate în anul 2008. Or, în această privință, este necesar să se amintească că s-a constatat în cadrul primului și al celui de al doilea motiv că nici caracterul compensatoriu al măsurilor, nici faptul că ele sunt justificate printr-un obiectiv social nu se opun calificării plăților efectuate de ELGA drept avantaj.

127 În plus, Republica Elenă admite că cotizațiile plătite de agricultori nu sunt proporționale cu riscul și că este posibil ca anumiți agricultori să plătească o cotizație fără a beneficia de plățile compensatorii efectuate de ELGA. Plățile efectuate în anul 2008 erau deci independente de cotizațiile plătite de agricultori și constituiau un avantaj pe care întreprinderea beneficiară nu ar fi putut să îl obțină în condiții normale de piață.

128 Rezultă din cele ce precedă că Comisia a considerat în mod întemeiat că plățile efectuate de ELGA în anul 2008 erau avantaje finanțate prin resurse de stat, chiar dacă ele erau în parte finanțate prin contribuții ale agricultorilor. Republica Elenă nu a dovedit că, prin calificarea acestor plăți drept ajutoare de stat, Comisia a săvârșit o eroare.

[…]

130 Reiese din decizia [în litigiu] că plățile compensatorii efectuate de ELGA în anul 2009, care totalizează 415 019 452 de euro, au fost efectuate în temeiul ordinului interministerial. Trebuie amintit că ordinul interministerial prevedea că compensații în valoare de 425 de milioane de euro erau prevăzute, cu titlu excepțional, pentru daune survenite în anul 2008 și că, pentru a plăti aceste compensații, ELGA va contracta un împrumut de la o bancă, cu garanție de stat, pentru totalitatea acestei sume […]

131 În consecință, Comisia a constatat în mod întemeiat că plățile compensatorii efectuate în anul 2009 nu au fost finanțate prin cotizații plătite în temeiul sistemului de asigurare obligatorie al ELGA […]

132 Prin urmare, contrar celor susținute de Republica Elenă, nu se poate considera că cotizațiile plătite în anul 2009 de agricultori în temeiul sistemului de asigurare obligatorie au finanțat o parte din ajutoarele plătite în anul 2009.”

34 Având în vedere aprecierile Tribunalului astfel amintite, argumentul întemeiat pe o denaturare a faptelor trebuie respins de la bun început, din moment ce, prin argumentația sa, Republica Elenă nu demonstrează că din înscrisurile din dosar rezultă în mod vădit existența unei denaturări.

35 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul potrivit căruia Tribunalul ar fi calificat în mod eronat faptele, trebuie să se constate că, după ce a amintit, mai întâi, la punctul 126 din hotărârea atacată, că calificarea drept ajutor de stat nu se referă la cotizațiile privind contribuția specială de asigurare achitate de agricultori, ci privește plata ajutoarelor compensatorii de către ELGA, după ce a constatat, în continuare, la punctul 127 din această hotărâre, că plățile efectuate în cursul anului 2008 erau independente de cotizațiile menționate și după ce, în sfârșit, a subliniat, la punctele 130-132 din hotărârea respectivă, că plățile efectuate în cursul anului 2009 nu au fost finanțate prin cotizații, ci prin intermediul unui împrumut, garantat de stat, contractat în acest scop de la o bancă, Tribunalul a putut concluziona fără a săvârși o eroare de drept că aceste plăți erau avantaje finanțate prin resurse de stat.

36 În al treilea rând, Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept nici prin faptul că s-a întemeiat, la punctul 122 din hotărârea atacată, pe punctul 81 din Hotărârea Freskot (C-355/00, EU:C:2003:298), din moment ce Curtea a statuat, la acest din urmă punct și cu privire la o versiune anterioară a articolului 5 bis din Legea 1790/1988, însă în esență identică cu versiunea aplicabilă litigiului, că această legislație „stabile[a] clar că prestațiile furnizate de ELGA [erau] finanțate din resurse de stat și că acestea [erau] imputabile statului în sensul jurisprudenței Curții”.

37 Pe de altă parte, trebuie arătat că Republica Elenă nu contestă că cotizațiile privind contribuția specială de asigurare, în măsura în care erau percepute de administrația financiară, intrau în bugetul de stat.

38 În ceea ce privește cel de al doilea aspect al primului motiv, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, obligația de motivare a hotărârilor, ce revine Tribunalului în temeiul articolului 36 și al articolului 53 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, nu îi impune acestuia să prezinte o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate raționamentele formulate de părțile în litigiu. Prin urmare, motivarea poate fi implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pe care se întemeiază Tribunalul, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul în cadrul recursului (a se vedea în special Hotărârea A2A/Comisia, C-320/09 P, EU:C:2011:858, punctul 97).

39 În speță, Tribunalul a arătat la punctul 126 din hotărârea atacată că, contrar celor pretinse de Republica Elenă, calificarea drept ajutor de stat nu privea cotizațiile plătite de agricultori, ci plățile efectuate în cursul anului 2008 de ELGA.

40 În plus, la același punct 126, Tribunalul a făcut trimitere la aprecierile sale efectuate în cadrul examinării primului și a celui de al doilea motiv ale acțiunii. Or, în cadrul acestei examinări, Tribunalul a precizat, la punctul 70 din hotărârea atacată, „că faptul că plățile efectuate de ELGA în anul 2009 au ca obiectiv compensarea prejudiciilor cauzate producției agricole ca urmare a condițiilor climatice nefavorabile nu exclude[a] existența unui avantaj și calificarea drept ajutor de stat”, iar la punctul 102 din această hotărâre, „că, potrivit unei jurisprudențe constante, concurența este denaturată din momentul în care o măsură reduce sarcinile întreprinderii beneficiare și consolidează astfel poziția acesteia în raport cu alte întreprinderi concurente”.

41 În aceste condiții, trebuie să se constate că motivarea hotărârii atacate îndeplinește cerințele amintite la punctul 38 din prezenta hotărâre.

42 Pe de altă parte, după ce a constatat că plățile ajutoarelor compensatorii efectuate în cursul anilor 2008 și 2009 erau independente de cotizațiile achitate de agricultori, Tribunalul a putut concluziona, fără a săvârși o eroare de drept, că aceste plăți constituiau un avantaj pe care întreprinderea beneficiară nu ar fi putut să îl obțină în condiții normale de piață și care, prin urmare, afectau concurența.

43 Astfel, ținând seama de independența cotizațiilor achitate de agricultori în raport cu ajutoarele compensatorii percepute de aceștia din urmă, nu se poate considera că aceste cotizații erau sarcini specifice care grevau avantajul pe care l-ar fi constituit în speță plata ajutoarelor menționate și nici că respectivele cotizații ar fi fost inerente punerii în aplicare a acestui avantaj. Prin urmare, Tribunalul a putut concluziona în mod întemeiat că în speță Comisia avea, în cadrul articolului 107 alineatul (1) TFUE, motive temeinice să refuze să efectueze o compensare între avantajul amintit și aceleași cotizații (a se vedea în acest sens Hotărârea France Télécom/Comisia, C-81/10 P, EU:C:2011:811, punctele 43 și 48).

44 În consecință, primul motiv trebuie respins în parte ca inadmisibil și în parte ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv, referitor la noțiunea de ajutor de stat și la obligația de motivare

Argumentația părților

45 Republica Elenă reproșează Tribunalului că a respins primul și al doilea motiv ale acțiunii întemeindu-se pe jurisprudența constantă a Curții potrivit căreia sunt considerate ajutoare de stat intervențiile care, sub orice formă, pot favoriza direct sau indirect întreprinderi sau care trebuie să fie considerate un avantaj economic pe care întreprinderea beneficiară nu l-ar fi obținut în condiții de piață normale (Hotărârea Altmark Trans și Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, EU:C:2003:415, punctul 84 și jurisprudența citată). Raționând în acest fel, Tribunalul nu ar fi ținut seama de faptul că principiile respective nu sunt valabile decât în condiții de piață și economice normale, iar nu în condițiile excepționale existente în economia elenă în cursul anului 2009.

46 În acest context excepțional, Tribunalul ar fi trebuit, în opinia Republicii Elene, să interpreteze și să aplice în mod diferit articolul 107 TFUE și, mai precis, să aprecieze dacă ajutoarele compensatorii plătite agricultorilor greci în cursul anului 2009 le conferiseră efectiv acestora din urmă un avantaj și îi plasaseră într-o poziție mai avantajoasă în cadrul tranzacțiilor lor comerciale în interiorul Uniunii Europene.

47 Astfel, în timp ce economia greacă trebuia să facă față, în acea perioadă, unui ansamblu de măsuri bugetare care vizau să o stabilizeze, precum supraimpozitarea agricultorilor, instituirea unor contribuții excepționale și de solidaritate, desființarea statului providențial, majorarea taxei pe valoarea adăugată, creșterea prețului petrolului pentru încălzire sau reducerea salariilor și a pensiilor, orice „avantaj economic” pe care agricultorii l-ar fi putut primi din partea ELGA ar fi fost anihilat de la bun început.

48 Or, Tribunalul ar fi omis să examineze dacă, în astfel de condiții excepționale, impactul financiar al măsurilor adoptate prin ordinul interministerial putea să afecteze în mod efectiv comerțul dintre statele membre și să amenințe să denatureze concurența. În special, Tribunalul ar fi trebuit să stabilească dacă aceste împrejurări excepționale erau de natură să modifice condițiile de aplicare a sistemului *de minimis* referitor la ajutoarele care nu au un impact semnificativ asupra comerțului și concurenței dintre statele membre.

49 În sfârșit, Republica Elenă arată, în subsidiar, că Tribunalul a omis să examineze pe deplin argumentele sale.

50 Comisia contestă atât admisibilitatea, cât și temeinicia prezentului motiv.

Aprecierea Curții

51 Reiese din dosarul de primă instanță că argumentația prezentată de Republica Elenă în fața Curții, întemeiată pe faptul că jurisprudența constantă a Curții referitoare la noțiunea de ajutor de stat, menționată la punctul 45 din prezenta hotărâre, nu ar fi aplicabilă în speță din cauza condițiilor economice excepționale existente în Republica Elenă în cursul anului 2009, nu a fost invocată în fața Tribunalului.

52 Astfel, în primă instanță, Republica Elenă a reproșat Comisiei că nu a explicat suficient în decizia în litigiu modul în care efectuarea unor plăți compensatorii a conferit agricultorilor în cauză un avantaj concurențial care a afectat comerțul dintre statele membre și care, în consecință, putea să fie calificat drept ajutor de stat, în pofida crizei grave pe care o traversa economia greacă în acea perioadă.

53 Or, nu se poate considera că, prin invocarea unui asemenea argument, Republica Elenă a formulat o altă critică decât cea întemeiată pe nemotivarea deciziei în litigiu.

54 Prin urmare, argumentul întemeiat pe faptul că Tribunalul ar fi încălcat articolul 107 alineatul (1) TFUE, prin faptul că a omis să constate că plata ajutoarelor compensatorii, în contextul crizei grave pe care o traversa economia greacă în cursul anului 2009, nici nu a conferit agricultorilor în cauză un avantaj concurențial, nici nu a afectat comerțul dintre statele membre prezintă un caracter nou.

55 În consecință, acest argument trebuie respins ca inadmisibil. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, a permite unei părți să invoce pentru prima dată în fața Curții un motiv pe care nu l-a invocat în fața Tribunalului ar echivala cu a-i permite să sesizeze Curtea, a cărei competență în materie de recurs este limitată, cu un litigiu mai extins decât cel cu care a fost învestit Tribunalul (a se vedea în acest sens Hotărârea Alliance One International și Standard Commercial Tobacco/Comisia și Comisia/Alliance One International și alții, C-628/10 P și C-14/11 P, EU:C:2012:479, punctul 111, precum și Hotărârea Groupe Gascogne/Comisia, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punctul 35).

56 Rezultă că al doilea motiv de recurs nu este admisibil decât în măsura în care, prin acesta, Republica Elenă reproșează în esență Tribunalului că nu a răspuns la critica întemeiată pe insuficiența motivării deciziei în litigiu.

57 În această privință, astfel cum s-a amintit la punctul 38 din prezenta hotărâre, obligația ce revine Tribunalului de a-și motiva hotărârile nu îi impune acestuia să prezinte o expunere care să urmeze în mod exhaustiv și unul câte unul toate raționamentele formulate de părțile în litigiu. Prin urmare, motivarea poate fi implicită, cu condiția să permită persoanelor interesate să cunoască motivele pe care se întemeiază Tribunalul, iar Curții să dispună de elemente suficiente pentru a-și exercita controlul în cadrul recursului (Hotărârea Isdin/Bial-Portela, C-597/12 P, EU:C:2013:672, punctul 21).

58 Or, s-a constatat deja la punctul 41 din prezenta hotărâre că motivarea hotărârii atacate a permis părților și în special Republicii Elene să cunoască motivele pe care s-a întemeiat Tribunalul pentru a constata existența unui avantaj economic de natură să denatureze concurența.

59 Trebuie adăugat că Tribunalul, în răspunsul la critica întemeiată pe insuficiența motivării privind condiția referitoare la atingerea adusă concurenței și la afectarea schimburilor comerciale, a precizat, la punctul 108 din hotărârea atacată, că „[c]riza economică survenită în Uniune începând cu anul 2008 nu constituie o împrejurare susceptibilă să repună în discuție faptul că sectorul agricol este expus unei

concurențe puternice în Uniune” și că „Comisia a adoptat de altfel norme specifice care vizează să permită anumite ajutoare de stat pe perioada crizei economice, în special [CCT], care exclude posibilitatea de a fi declarate compatibile cu piața internă ajutoarele acordate în sectorul agricol primar”.

60 În consecință, al doilea motiv trebuie înlăturat în parte ca inadmisibil și în parte ca nefondat.

Cu privire la al treilea motiv, referitor la interpretarea și la aplicarea eronată a articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE, precum și la obligația de motivare

Cu privire la primul aspect al celui de al treilea motiv, referitor la interpretarea și la aplicarea eronată a articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE

– Argumentele părților

61 Republica Elenă reproșează Tribunalului că a încălcat articolul 107 alineatul (3) litera (b) TFUE prin faptul că a omis să examineze dacă Comisia a săvârșit, în orice caz, o eroare vădită de apreciere prin refuzul său de a aplica această dispoziție în pofida gravelor perturbări cu care se confrunta economia greacă.

62 În plus, Tribunalul nu i-ar fi examinat argumentele referitoare la limitarea eronată de către Comisie a domeniului de aplicare al articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE, ținând seama de condițiile excepționale existente în economia greacă în cursul anului 2009 și care se distingeau de cele prevăzute de CCT. Tribunalul, întemeindu-se pe CCT modificat, ar fi refuzat să aplice în mod direct această dispoziție, deși ar fi amintit că validitatea comunicărilor Comisiei era condiționată de conformitatea acestora cu dispozițiile Tratatului FUE.

63 Potrivit Comisiei, Republica Elenă invocă tardiv împrejurările excepționale ale crizei economice din Grecia de la data faptelor, care nu au fost dovedite în fața Tribunalului. În consecință, ea nu poate invoca în mod valabil în fața Curții că aceste împrejurări, nedovedite, ar fi trebuit să conducă Tribunalul la o concluzie diferită în ceea ce privește aplicarea articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE. De asemenea, Comisia contestă temeinicia acestei argumentații.

– Aprecierea Curții

64 În ceea ce privește admisibilitatea primului aspect al celui de al treilea motiv de recurs, reiese din dosarul de primă instanță că, în susținerea celui de al patrulea motiv al acțiunii, prin care reproșa Comisiei utilizarea necorespunzătoare a puterii sale de apreciere, precum și interpretarea și aplicarea eronată a articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE, Republica Elenă a invocat elemente de probă care, din punctul său de vedere, erau de natură să dovedească printre altele existența unei perturbări foarte grave a ansamblului economiei grecești în cursul anului 2009.

65 În consecință, astfel cum a arătat avocatul general la punctele 32 și 34 din concluzii, chiar dacă rezultă din cuprinsul punctelor 185-188 din hotărârea atacată că, în răspunsul pe care l-a dat la cel de al patrulea motiv al acțiunii, Tribunalul nu s-a pronunțat asupra existenței, în cursul anului 2009, a unei perturbări foarte grave cu care s-ar fi confruntat economia greacă, susținerea Republicii Elene în fața Curții că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că i-a respins argumentația potrivit căreia o asemenea perturbare justifică aplicarea articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE la faptele speței este admisibilă.

66 În ceea ce privește fondul, trebuie amintit că Tribunalul a statuat, la punctele 185-188 din hotărârea atacată, după cum urmează:

„185 În ceea ce privește argumentele invocate în cadrul celui de al patrulea motiv, trebuie să se constate că, contrar celor susținute de Republica Elenă, Comisia trebuia să se întemeieze pe [CCT], iar nu să aplice direct articolul 107 alineatul (3) litera (b) TFUE pentru aprecierea compatibilității plăților efectuate de ELGA în anul 2009 din cauza crizei economice care se manifesta în Grecia.

186 Astfel, reiese din jurisprudență că, adoptând norme de conduită și anunțând, prin publicarea acestora, că le va aplica în viitor situațiilor vizate de acestea, Comisia își autolimitează exercitarea puterii de apreciere menționate și nu se poate abate de la aceste norme fără să riște să fie sancționată, dacă este cazul, în temeiul unei încălcări a principiilor generale de drept, precum egalitatea de tratament sau protecția încrederii legitime (a se vedea Hotărârea Germania și alții/Kronofrance, [C-75/05 P și C-80/05 P, EU:C:2008:482], punctul 60 și jurisprudența citată, și Hotărârea […] Holland Malt/Comisia, C-464/09 P, [EU:C:2010:733], punctul 46).

187 Astfel, în domeniul specific al ajutoarelor de stat, orientările și comunicările pe care Comisia le adoptă sunt obligatorii pentru aceasta, în măsura în care ele nu se îndepărtează de normele tratatului (a se vedea Hotărârea Holland Malt/Comisia, [C-464/09 P, EU:C:2010:733], punctul 47 și jurisprudența citată).

188 Prin urmare, trebuie respinse argumentele Republicii Elene potrivit cărora, din cauza perturbării grave a economiei grecești provocate de criza economice care se manifesta în Grecia începând de la sfârșitul anului 2008 și în anul 2009, Comisia ar fi trebuit să declare plățile efectuate de ELGA în anul 2009 compatibile direct în temeiul articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE.”

67 Potrivit articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE, „[p]ot fi considerate compatibile cu piața internă […] ajutoarele destinate […] să remedieze perturbări grave ale economiei unui stat membru”.

68 După cum a amintit Tribunalul la punctele 159-161 din hotărârea atacată, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, Comisia beneficiază, pentru aplicarea articolului 107 alineatul (3) TFUE, de o largă putere de apreciere a cărei exercitare implică evaluări complexe de ordin economic și social (Hotărârea Germania și alții/Kronofrance, C-75/05 P și C-80/05 P, EU:C:2008:482, punctul 59, precum și Hotărârea Banco Privado Português și Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, punctul 67).

69 În plus, astfel cum a amintit Tribunalul la punctele 186 și 187 din hotărârea atacată, reiese de asemenea dintr-o jurisprudență constantă a Curții că, adoptând norme de conduită și anunțând, prin publicarea acestora, că le va aplica în viitor situațiilor vizate de acestea, Comisia își autolimitează exercitarea puterii de apreciere menționate și nu se poate abate, în principiu, de la aceste norme fără să riște să fie sancționată, dacă este cazul, în temeiul unei încălcări a principiilor generale de drept, precum egalitatea de tratament sau protecția încrederii legitime (Hotărârea Holland Malt/Comisia, C-464/09 P, EU:C:2010:733, punctul 46, precum și Hotărârea Banco Privado Português și Massa Insolvente do Banco Privado Português, C-667/13, EU:C:2015:151, punctul 69).

70 Cu toate acestea, în domeniul specific al ajutoarelor de stat, orientările pe care Comisia le adoptă sunt obligatorii pentru aceasta, în măsura în care acestea nu se îndepărtează de normele Tratatului FUE, printre care figurează în special articolul 107 alineatul (3) litera (b) TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea Holland Malt/Comisia, C-464/09 P, EU:C:2010:733, punctul 47), iar aplicarea lor nu încalcă principiile generale de drept, precum egalitatea de tratament, în special atunci când împrejurări excepționale, care se disting de cele vizate de orientările menționate, caracterizează un anumit sector din economia unui stat membru.

71 În consecință, pe de o parte, Comisia nu poate încălca articolul 107 alineatul (3) TFUE prin adoptarea unor orientări afectate de o eroare de drept sau de o eroare vădită de apreciere și nici nu poate să renunțe, prin intermediul adoptării unor orientări, la exercitarea puterii de apreciere pe care i-o conferă această dispoziție În această privință, atunci când Comisia adoptă, în cadrul respectivei exercitări, orientări de această natură, ele trebuie să facă obiectul unei verificări continue în scopul de a identifica orice evoluție majoră neacoperită de aceste acte.

72 Pe de altă parte, adoptarea unor astfel de orientări nu exonerează Comisia de obligația sa de a examina împrejurările specifice excepționale pe care le invocă un stat membru, într-un caz particular, pentru a solicita aplicarea directă a articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE și de a motiva, dacă este cazul, refuzul său de a admite o asemenea cerere.

73 În speță, este cert că, în ceea ce privește tocmai afectarea sectorului agricol primar al Uniunii de criza economică pe care au traversat-o statele membre și în special Republica Elenă, Comisia și-a exercitat puterea de apreciere pe care i-o conferă articolul 107 alineatul (3) litera (b) TFUE prin adoptarea CCT, iar apoi a CCT modificat, din moment ce atât primul, cât și cel de al doilea menționează în mod expres acest sector.

74 Or, trebuie să se constate că, deși Republica Elenă a invocat în fața Tribunalului o aplicare directă a articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE la faptele din speță, în pofida existenței normelor de conduită prevăzute de CCT și de CCT modificat, aceasta nu a arătat, în susținerea respectivei cereri, că au existat în speță împrejurări specifice excepționale în sectorul agricol primar în cauză, precum cele menționate la punctele 70 și 72 din prezenta hotărâre.

75 Astfel, reiese din înscrisurile din dosar că elementele pe care le-a invocat Republica Elenă în fața Tribunalului urmăreau să stabilească existența unei perturbări grave care afecta economia greacă de la sfârșitul anului 2008 și în cursul anului 2009, însă nu erau de natură să dovedească corespunzător cerințelor legale că această economie se confrunta cu împrejurări specifice excepționale care, eventual, ar fi trebuit să determine Comisia să aprecieze ajutoarele în litigiu direct în lumina articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE.

76 În consecință, primul aspect al celui de al treilea motiv trebuie înlăturat ca nefondat.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al treilea motiv, referitor la obligația de motivare

– Argumentația părților

77 Republica Elenă reproșează Tribunalului că a omis să răspundă la argumentația sa potrivit căreia decizia în litigiu era excesivă în măsura în care impunea și recuperarea, dintre ajutoarele compensatorii, a acelora care constituiau despăgubiri pentru prejudicii reale. În plus, situația sectorului agricol grec, deja excepțional de dificilă atunci când au fost plătite ajutoarele compensatorii, ar fi fost și mai precară la data adoptării deciziei în litigiu.

78 Mai precis, Tribunalul nu ar fi examinat în ce măsură decizia în litigiu, prin faptul că a dispus recuperarea contribuțiilor plătite agricultorilor, era conformă cu dispozițiile articolului 107 alineatul (3) litera (b) TFUE și cu cele ale articolului 14 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [108 TFUE] (JO L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41).

79 Comisia consideră că această argumentație este prea vagă în măsura în care nu identifică cu precizie critica invocată în primă instanță la care nu ar fi răspuns Tribunalul și că, în orice caz, aceasta nu este întemeiată.

– Aprecierea Curții

80 Pe de o parte, astfel cum arată în mod întemeiat Comisia, Tribunalul a răspuns în detaliu atât la critica referitoare la o pretinsă încălcare a principiului proporționalității, invocată în cadrul celui de al cincilea motiv al acțiunii, cât și la cea referitoare la calculul cuantumului ajutoarelor care trebuie recuperate, invocată în cadrul celui de al șaselea motiv al aceleiași acțiuni.

81 Pe de altă parte, Republica Elenă nu indică suficient de precis care sunt celelalte critici pe care le-a invocat în primă instanță și la care Tribunalul nu ar fi răspuns.

82 În aceste condiții, cel de al doilea aspect trebuie înlăturat în parte ca nefondat și în parte ca inadmisibil.

83 Rezultă că cel de al treilea motiv și, în consecință, recursul trebuie respinse în parte ca inadmisibile și în parte ca nefondate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

84 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

85 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

86 Întrucât Republica Elenă a căzut în pretenții, iar Comisia a solicitat obligarea Republicii Elene la plata cheltuielilor de judecată, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Republica Elenă la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături